

דף מב.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ו

עין לעיל עין משפט ז

שו"ע או"ח סימן יא סעיף ד

עין לעיל דף מא: עין משפט ו

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' שופר וסוכה ולולב פ"ז ה"ח

כַּמָּה שְׁעוֹר אָרְךְ כָּל מִין מֵהֶם. לִוְלָב אֵין פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה
טַפָּחִים וְאִם הָיָה אָרְךְ כָּל שְׁהוּא כָּשֵׁר. וּמְדִידָתוֹ מְשֻׁדָּרָתוֹ
בְּלִבָּד לֹא מֵרָאשׁ הָעָלִים. וְהֵדֶס וְעֶרְבָה אֵין פָּחוֹת
מִשְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. וְאִם הָיוּ אֲרָכִין כָּל שֶׁהֵן כָּשֵׁרִים. וְאֶפְלוּ
אֵין בְּכָל בֵּד וּבֵד אֶלָּא שְׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין כָּשֵׁרִים וְהוּא
שְׁיֵהִיו בְּרָאשׁ הַבֵּד. וְאִם אֶגֶד הַלּוּלָב צָרִיךְ שְׁיֵהִיָּה שְׁדָרוֹ
שֶׁל לִוְלָב יוֹצֵא מִן הָהֵדֶס וְעֶרְבָה טַפַּח אוֹ יוֹתֵר. וְשְׁעוֹר
אֶתְרוּג אֵין פָּחוֹת מִכִּבִּיצָה וְאִם הָיָה גָדוֹל כָּל שְׁהוּא
כָּשֵׁר:

שו"ע או"ח סימן תרנ סעיף ב

ב. אין להם שיעור למעלה. ויש מי שאומר שגם אם הוסיף באורך
ההדס והערבה צריך ^ח שיהיה שדרו של הלולב למעלה מהם טפח.

ח. משמע דזה לעיכובא לדעה זו, והב"י לא הביא חולק על דעה זו והוא לעיכובא
וצריך לחוש. כה"ח אות ט'.

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"א

עֲנָף שְׁעוֹשִׁין עַל כָּנֶף הַבֶּגֶד ט מִמֵּין הַבֶּגֶד הוּא הַנִּקְרָא
צִיצִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא דוֹמָה לְצִיצִית שֶׁל רֹאשׁ. שְׁנֵאמַר
'וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצֵת רֹאשִׁי'. וְזֶה הָעֲנָף הוּא הַנִּקְרָא לְבָן מִפְּנֵי
שֶׁאֵין אָנוּ מְצֹוִין לְצַבְּעוֹ. וְאֵין לְחוּטֵי הָעֲנָף מִנֵּין מִן
הַתּוֹרָה:

שו"ע או"ח סימן ה סעיף ז

ז. ח. צריך להפריד חוטי הציצית י זה מזה.

ט. כסף משנה: ענף שעושין על כנף הבגד ממין הבגד הוא הנקרא ציצית וכו'. בפ' התכלת
(מנחות מ"ב) ת"ר אין ציצית אלא ענף וכן הוא אומר ויקחני בציצית ראשי: ואין לחוטי
הענף מנין מן התורה. אע"פ שכתב אחר כך כיצד עושין את הציצית וכו' ומכניס שם ד'
חוטין וכופלן באמצע הרי שיש להם שיעור, י"ל דהכי פירושו בתורה לא נתפרש מנין חוטי
הענף אבל מד"ס יש להם מנין ד' חוטין וכופלן באמצע כדאמר' בפ' התכלת רב אחא
בר יעקב רמי ד' ועייף להו ור' ירמיה דהוה רמי תמניא פליג ארב אחא וסבר שמנין החוטין
מד"ס ח' שהם י"ו וכשמוסיף על המנין שקבעו חכמים עבר בבל תוסיף למר כדאית ליה
ולמר כדאית ליה והיינו דאמרינן בפרק הנחנקין (סנהדרין פ"ח) והא איכא ציצית דעיקרו
מד"ת ופירושו מד"ס ויש בו להוסיף ואם הוסיף גורע וקי"ל כרב אחא בר יעקב דרב פפא
אסיק התם (מנחות מ"א) הלכתא ארבעה. ומ"מ יש לתמוה דאמרינן בפרק קמא דיבמות
(דף ה':) גדילים למה לי ש"מ לאפנויי ומקשה האי לשיעורא הוא דאתא גדיל שנים גדילים
ארבעה והכי אמרינן בפרק התכלת (מנחות ל"ט) משמע דמן התורה יש מנין לחוטי הענף
וצ"ע:

י. ורמז בדבר, צ'דיק י'פריד צ'יציותיו ת'מיד, ואם יפסיד עי"ז התפילה בצבור א"צ לדקדק
בזה, מ"א ס"ק י'.

ואם מסתבכים קצת אסור להפרידם בשבת, וי"א דהמפרידם בשבת יש בזה משום תולדת
מלאכה, וי"א דאין איסור אלא בתחילה בגמר העשיה דהוי גמר מלאכה, אבל אחרי זה
מותר להפרידם גם בשבת ואין בזה איסור, ועיין בכה"ח אות ל'. מ"מ שב ואל תעשה עדיף.

עין משפט ד.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ו

כיצד עושין את הציצית. * מתחיל מזוית של טלית שהיא סוף הארוג ומרחיק ממנה לא יותר על שלש אצבעות למעלה ולא פחות מקשר גודל ומכניס שם ארבעה חוטין וכופלן באמצע. נמצאו שמונה חוטים משלשין תלויין מן הקרן. וארך החוטים השמונה אין פחות מארבע אצבעות. ואם היו יותר על כן אפלו אמה או שתים פשרין. וכל האצבעות בגודל. ויהיה אחד משמונה החוטים חוט תכלת והשבעה לבנים:

שו"ע או"ח סימן יא סעיף טו

יז. י"א שצריך לדקדק שיתלה הציצית לאורך הטלית דבעינן תלוי על

כ. כסף משנה: כיצד עושין את הציצית מתחיל מזוית של טלית שהוא סוף הארוג ומרחיק ממנה לא יותר על שלש אצבעות למעלה ולא פחות מקשר גודל ומכניס שם ד' חוטין וכופלן באמצע נמצאו ח' חוטין משולשין תלויין מן הקרן ואורך החוטין הח' אין פחות מארבע אצבעות ואם היו יותר על כן אפי' אמה או שתים כשרים. בפרק התכלת (שם מ"א) אמר רב פפא הלכתא ארבע בתוך ג' משולשת ופירש"י ד' חוטין נותן בחור הטלית וכופלו לשמנה משולשת תלויה הענף מן הגדיל ארבע אצבעות ארבע חוטין נותן בתוך ג' אצבעות שלא ירחיק מן השפה יותר משלש אצבעות. ואמרינן תו בגמרא למימרא דאית להו שיעורא ורמינהו ציצית אין לה שיעור למעלה אבל יש לה שיעור למטה. ופירש"י אין לה שיעור למעלה כמה דבעי ליהוי ארוך. ואמרינן תו בגמרא דף מ"ב א"ר יעקב א"ר יוחנן וצריך שירחיק כמלא קשר גודל. ופירש"י צריך שיגביהנה מן השפה מלא קשר גודל שיעור הציפורן עד פרק ראשון: ומ"ש מתחיל מזוית של טלית שהוא סוף הארוג. היינו לומר שצריך להטיל הציצית סמוך לזוית ששם הוא כנף הבגד: ומ"ש וכל האצבעות בגודל. כ"כ עוד רבינו בפ"ט מהלכות תפילין ובפ"ז מהלכות שבת וכתב המרדכי בשם רבו שצריך לשער במקום רוחב הגודל: ומ"ש ויהיה אחד משמונה החוטין חוט תכלת והז' לבנים. כתב הראב"ד א"א טעות הוא זה אלא השנים של תכלת והששה לבנים עכ"ל. וכדבריו כתבו התוספות וטעמו של רבינו מדכתיב פתיל תכלת פתיל חד משמע וכ"כ בתשובה לחכמי לונגל והכי משמע בספרי:

הקרן, אבל לא ברוחבו ל.

עין משפט ה.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ו

עין בסעיף הקודם

שו"ע או"ח סימן יא סעיף ט

מ. יב. יעשה הנקב מ בכנף לא למעלה מג' אצבעות, משום שאז אינו נקרא כנף, ולא למטה מקשר אגודל עד הציפורן דלמטה מזה הוי תחת הכנף.

הגה: ומודדין זה ביושר ולא באלכסון מן הקרן.

עין משפט ו.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ח

נפסק הכנף נ שיש בה ציצית חוץ לשלש אצבעות תופרה במקומה. בתוך שלש לא תפור. נתמעתה זוית

ל. אבל אין פסול בזה. ומ"מ יזהר לא ליתן באלכסון ואסור מפני דזה מנהג הקראים, א"ר אות כ"ב.

מ. י"א דיעשה ב' נקבים כדוגמת צירי ויוציא הציציות לצד אחד וכתב הב"ח דבטלית קטן יעשה ב' נקבים ובטלית גדול יעשה נקב אחד וגם האר"י ז"ל נהג כן ומהר"ש ויטל כתב שהמרח"ו לא נהג כן, ומנהג ירושלים שאין לעשות ב' נקבים, כה"ח אות כ"ד.

נ. כסף משנה: נפסק הכנף וכו'. בפרק התכלת (שם) אמר רב יהודה טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש לא יתפור. ופירש"י חוץ לשלש למעלה משלש אצבעות משפת הכנף יתפור ולא חיישינן דילמא פייש מידי מחוט התפירה ויניחנו ויוסיף עליו שבעה חוטין לשם ציצית ואיכא משום תעשה ולא מן העשוי דהא חוץ לשלש לא חזי לתלות ציצית. בתוך שלש דראוי להניח שם ציצית לא יתפור דחיישינן להכי כדפרישנא. וכתב הרא"ש ולפי זה יראה דטלית של צמר שנקרעה תוך שלש מותר לתפור האידנא דאין דרך לתפור בחוטי צמר אלא בחוטי קנבוס ואינם ראויים לציצית. ור"ע פירש חוץ לשלש יתפור כיון דאית ביה שלש על שלש אית ביה תורת בגד תוך שלש לית ביה תורת בגד וכמאן דליתיה דמי ואע"ג דתפריה כמאן דפסיק דמי ולא רמינן ביה ציצית ואי עביד ביה ציצית לא פטר לטלית עכ"ל. ומשמע דלר"ע כל שנקרע תוך שלש דמיפסיל אפילו תפרו ל"מ דאין להכשיר ציצית שהיה תלוי בו באותה שעה דהא אית ביה משום תעשה ולא מן העשוי בפיסול אלא

אפילו הטיל ציצית אחר שתפרו פסול מפני שחתיכה זו כיון שנפסקה אע"פ שתפרה תו לא חשיבא מבגד זה וכן כתב הרא"ש ז"ל ורבינו ירוחם. אבל ממ"ש נמוקי יוסף בשם ר"ע משמע דלא נפסל אלא ציצית שהיו בו בעת שתפרו מפני שבעת שנקרע תוך שלש בטלו הציצית מיד שלא נשתייר בו שיעור כנף וכשחוזר ותפרו הו"ל תעשה ולא מן העשוי אבל ציצית שהטיל בו אחר שתפרו כשר ולזה נוטים דברי רבינו שכתב נפסק הכנף שיש בה ציצית משמע דדוקא לפסול ציצית שיש בו בשעת קריעה קאמר: נתמעטה זוית של בגד וכו'. שם (דף מ"ב) רב סמא ורבינא הוו יתבי קמיה דרב אשי חזייה רב סמא לגלימיה דרבינא דסתור ובצר ממלא קשר גודל אמר ליה לא סבר מר להא דרבי יעקב דאמר צריך שירחיק כמלא קשר גודל אמר ליה בשעת עשייה איתמר: וכן אם נתמעטו חוטי הציצית וכו'. בראש פרק התכלת (דף ל"ח) תנן התכלת אינו מעכב את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת ובגמרא לימא מתניתין דלא כרבי דתניא וראיתם אותו מלמד שמעכבים זה את זה דברי רבי וחכמים אומרים אין מעכבים ואסיקנא לא נצרכה אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן או איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרים וכמה שיעור גרדומים כדי לענבם. ובתרי הכי (דף ל"ט) אמר רבה בר רב אדא אם נפסק החוט מעיקרו פסולה. והנה רבינו כתב בתכלת פרק זה התכלת אינו מעכב את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת כיצד הרי שאין לו תכלת עושה לבן לבדו וכן אם עושה לבן ותכלת ונפסק הלבן ונתמעט עד הכנף ונשאר תכלת לבדו כשר: ויש לתמוה עליו ממ"ש וכן אם עושה לבן ותכלת ונפסק הלבן משמע שאם נפסקו כל חוטי הלבן לגמרי ולא נשתייר מהם כלום מאחר שנשאר התכלת כשר וא"כ היאך כתב כאן שאם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסולה ועוד דמשמע דפסק כרבי דאליביה אמרינן דאי איגרדם לבן וקאי תכלת כשר ומשמע דרבנן לא סברי הכי ואמאי פסק כרבי ולא כחכמים ועוד דבגמרא אמרינן דר"י בן נורי פליג עליה ורביה הוא וקיימא לן הלכה כרבי מחבירו ולא מרבו ועוד דכיון דפסק כרבי דאיגרדם לבן וקאי תכלת כשר הוה ליה למיפסק נמי דתכלת ולבן מעכבין זה את זה כדסבר רבי ועוד אמאי נקט דתכלת אינו מעכב את הלבן שאם אין לו תכלת עושה לבן לבדו ובלבן אינו מעכב את התכלת נקט נפסק הלבן ונתמעט. ועוד יש לדקדק דמלשון רבינו משמע דמכשר איגרדם כוליה לבן אפילו לא נשתייר ממנו כלום והיאך אפשר לומר כן כיון דבגמרא לא הכשירו אלא בנשתייר כדי עניבה: ויש לומר שרבינו פסק כרבנן וכפשטא דמתני' דקתני התכלת אינו מעכב את הלבן וכו' שאם אין לו אלא מין אחד עושה אותו וכתב שאם אין לו תכלת עושה לבן לבדו וממילא משמע דלבן אינו מעכב את התכלת וכ"ש הוא שהרי עיקר המצוה בתכלת ובאיגרדם לבן וקאי תכלת או איגרדם תכלת וקאי לבן פסק דכשר משום דסבירא ליה דאע"ג דלאוקומי מתני' אליבא דרבי איתמר לכולי עלמא דינא הכי הוי ובאוקימתא דמתני' הוא דמשוינן פלוגתא ביניהו דלרבנן אתיא מתני' כפשטה שאם אין לו לבן עושה תכלת ואם אין לו תכלת עושה לבן אבל לרבי דלא מצי לפרושי הכי משום דסבירא ליה שמעכבין זה את זה צריך לפרש דמתני' באיגרדם תכלת וכו' מיירי. ולענין שיעור הגרדומים משמע שסובר רבינו דאפילו לא נשאר אלא מין אחד והמין השני נפסק כולו לגמרי כשר דלישנא דגמרא דקאמר איגרדם לבן וקאי תכלת משמע

ליה דאיגרדם לבן לגמרי ולא נשתייר ממנו כלום והא דבעינן שיעור גרדומין לאו אבני רבי חייא קאי אלא היכא דאיגרדום כולהו ציציות בין תכלת בין דלבן דאז הוא דבעינן שישתייר כדי עניבה אבל היכא דלא איגרדם אלא מין אחד אפילו לא נשתייר ממנו כלום כשר. נמצא לפי זה דהיכא שנפסקו חוטיין של מין אחד לגמרי כיון שנשאר המין השני שלהן כשר והיינו ההיא דבני רבי חייא וזהו מ"ש רבינו וכן אם עושה לבן ותכלת ונפסק הלבן ונתמעט עד הכנף ונשאר התכלת לבדו כשר ורבותא אשמועינן שאע"פ שאינו אלא חוט אחד כשר וכל שכן שאם נפסק התכלת ונשתייר הלבן דכשר. והיכא שנפסקו כל החוטיין אם נשתייר בהם כדי עניבה כשר והיינו דאמרין וכמה שיעור גרדומין כדי לענבן וזהו מ"ש רבינו וכן אם נתמעטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר מהם אלא כדי עניבה כשר. והיכא שנפסקו חוטיין של מין אחד ומהמין השני נפסק חוט אחד מעיקרו פסול דעד כאן לא מכשרין בנפסק מין אחד אלא כשהמין השני נשאר שלם אבל כשנפסק מהמין השני חוט אחד מעיקרו פסול וכן אם עשאן כולם ממין אחד אם נפסק חוט אחד מעיקרו, וזהו מה שאמר רבינו ואם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסולה: ואפשר לומר על פי שיטה זו דבני רבי חייא כי אמרי גרדומי תכלת כשרים בשנשתייר בהם כדי עניבה דוקא מכשרי דכי בעינן וכמה שיעור גרדומין ומהדרינן כדי לענבן אבני רבי חייא קאי כדמשמע מפשטא דשמעתא ובנפסקו כל החוטיין מיירי דאז בעינן כדי עניבה דלכל החוטיין קורין תכלת וכמו שכתב הרא"ש ורבא דאמר לא נצרכה אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן או איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרים ה"ק אי איגרדם תכלת לגמרי וקאי לבן או איגרדם לבן לגמרי וקאי תכלת לית לן בה ומייתי ראייה מבני רבי חייא דאמרי גרדומי תכלת כשרים ואע"ג דאינהו בעו שישתייר בהם כדי עניבה שאני התם שנפסקו כל החוטיין אבל הכא שמין אחד לא נפסק ממנו כלל אע"פ שהמין השני נפסק לגמרי כשר דלא מייתי ראייה רבא מבני ר' חייא אלא דלא בעינן סופו כתחלתו ולפי זה מ"ש וכן אם עושה לבן תכלת ונפסק הלבן ונתמעט עד הכנף ונשאר התכלת לבדו כשר היינו מאי דאמר רבא לא נצרכה אלא לגרדומין דאי איגרדם לבן וקאי תכלת או איגרדם תכלת וקאי לבן כשר. ומ"ש וכן אם נתמעטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר מהם אלא כדי עניבה כשר הוא מאי דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרים: ויש לפרש בע"א שרבינו מפרש דהא דקאמר רבא אי איגרדם לבן וקאי תכלת או איגרדם תכלת וקאי לבן כשר היינו בשנשאר מהם כדי עניבה דוקא וכבני ר' חייא דאילו איגרדם לגמרי פסול הוא וכדאמר רבה בר רב אדא אם נפסק החוט מעיקרו פסול. ולפי זה אין בדברי רבינו אלא שני דינים האחד היכא דאיגרדם אחד מהמינים ונשאר ממנו כדי עניבה וזהו מ"ש וכן אם עושה לבן ותכלת ונפסק הלבן ונתמעט עד הכנף אלא שבראש הפרק כתב הדין דרך כלל ובסוף הפרק פירשו דהיינו דוקא בנשתייר כדי עניבה וזהו מ"ש וכן אם נתמעטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר בהם כדי עניבה כשר והיינו בשלא נפסק אלא המין האחד והמין השני קיים וסמך על מה שבתחלת הפרק לא הכשיר אלא בנפסק מין אחד ומין שני נשאר שלם. הדין השני הוא מ"ש ואם נפסק החוט מעיקרו פסולה והיינו דרבה בר רב אדא. ולפי דרך זה דעת רבינו כדעת רבינו תם: ויש לפרש בע"א דשלשה דינים הם, האחד כשנפסק מין אחד לבד אפילו

שֶׁל בָּגֵד שֶׁבֵּין חוּטֵי הַצִּיצִית וּבֵין סוּף הָאָרוֹג אֶפְלוּ לֹא
נִשְׁאָר מִן הָאָרוֹג אֲלָא כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר. וְכֵן אִם נִתְמַעֵט
חוּטֵי הַצִּיצִית אֶפְלוּ לֹא נִשְׁתִּיר מֵהֶם אֲלָא כִּדִּי עֲנִיבָה
כָּשֵׁר. וְאִם נִפְסַק הַחוּט מֵעֶקְרוֹ אֶפְלוּ חוּט אֶחָד פְּסוּלָה:

נשתייר פחות מכדי עניבה כשר שמאחר שהמין השני קיים כולו בכל שהוא שישתייר ממין זה סגי וזהו שכתב וכן אם עושה לבן ותכלת ונפסק הלבן ונתמעט עד הכנף ונשאר התכלת לבדו כשר ודייק לכתוב ונפסק הלבן ונתמעט ולא כתב ונפסק מעיקרו וה"ק נפסק הלבן ונתמעט משיעור כדי עניבה ומכל מקום קצתו נשתייר. ומ"ש עד הכנף היינו עד ולא עד בכלל כלומר שבמקום שתלוי בכנף נשאר כל שהוא והיינו דאמר רבא לא נצרכה אלא לגרדומין דאי איגרדם לבן וקאי תכלת או איגרדם תכלת וקאי לבן כשר וגרדומין היינו שנשתייר קצת דאי לא נשתייר כלום נפסק מעיקרו מיקרי ואם נשתייר כדי עניבה מאי איריא קאי לבן או קאי תכלת אפילו איגרדום תרווייהו נמי כשר וכדאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרים כשנשתייר בהם כדי עניבה כדאמרינן בגמרא ותכלת דאמרי בני ר' חייא היינו כל החוטין דלכולהו קרי תכלת ולא מייתי רבא ראייה מדבני ר' חייא אלא דלא בעינן סופו כתחלתו וכיון דבנפסקו כל החוטין מכשרי בנשתייר בהם כדי עניבה בנפסק מין אחד לבד יש להכשיר בנשתייר פחות מכדי עניבה. הדין השני אם נפסקו כל החוטין וזהו שכתב וכן אם נתמעטו חוטי הציציות אפילו לא נשתייר מהם אלא כדי עניבה כשר והיינו דבני ר' חייא וכמו שכתבתי בסמוך. הדין השלישי מ"ש ואם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסולה: ודע דגרסינן בגמרא אהא דאמרינן וכמה שיעור גרדומין כדי לענבן איבעיא להו כדי לענבן כולהו בהדדי או דילמא כל חד וחד לחודיה תיקו והרי"ף ורבינו השמיטו דין זה משמע דסברי דאזלינן בה לקולא וטעמא משום דס"ל דשיעור זה אינו אלא מדרבנן דאילו מדאורייתא בכל דהו סגי. וגרסינן תו בגמרא בעי רב אשי אלימי ולא מיענבי ואי הוו קטיני מיענבי מאי א"ל רב אחא כ"ש דמינכר מצותיהו. ופירש"י אלימי עבים. דאי הוו קטיני דקים. הוו מענבי שארוכי' הם כל כך אבל מפני עבים הוו קטיני' לענוב. כ"ש דכשרים דהואיל ואלו הוו דקים כ"כ כשרים דהא ארוכין הן כדי עניבה כ"ש שהם עבי' דמינכרא מצותן טפי עכ"ל. והרי"ף והרמב"ם השמיטוהו וטעמא משום דכיון דאתא במכ"ש מילתא דפשיטא היא ואע"ג דמעיקרא הוה מיבעיא ליה לרב אשי בתר דשמע דאתא במכ"ש קבלה וכיון דלפום קושטא לכולי עלמא אתיא במכ"ש לא חשו לכתבו:

שו"ע או"ח סימן יא סעיף י

יג. היה רחוק מהכנף מלא קשר גודל ונחסרו מחוטי הערב של הבגד ס עד שלא נשאר בו שיעור זה בכנף כשר, כיון שהיה כשיעור בשעה שהטיל בו הציצית.

הגה: ונוהגים לעשות אימרא סביב הנקב וכן בשפת הבגד שלא ינתק שם ויהיו פחות משיעור.

עין משפט ז. הרמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ו
עיי' לעיל עין משפט ד

שו"ע או"ח סימן יא סעיף יב

יד. מנין חוטי הציציות בכל כנף ארבעה כפולים שהם שמונה, ואם הוסיף פסול ע.

יח. יח. ראשי החוטין לפני שיקשור ס לעשותם לשמנה, דאם קשר ואח"כ חתך הוי תעשה לא מן העשוי.

עין משפט זז. הרמב"ם הל' ציצית פ"ג ה"ח

מִתָּר לְאָדָם לְלַבֵּשׁ צִיצִית בְּלִילָה א בֵּין בְּחַל בֵּין בְּשֵׁבֶת
וְאִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ זְמַנָּה וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִבָּרֵךְ. וּמֵאִימָתִי

ס. ה"ה אם ניתקו סביב הנקב ונתרחב הנקב וירדו הציציות למטה מקשר גודל כשר, ב"י, כה"ח אות כ"ט.

ע. וכן אם חיסר פסול, כה"ח אות ל"ז.

פ. ולכתחלה יחתוך אותם לפני שיתחוב אותם בנקב, מ"א ס"ק י"ח.

צ. כסף משנה: ונראה לי שמ"ש רבינו מותר ללבוש ציצית בלילה. כשאין בו כלאים הוא דאצטרך לאשמועין דאע"ג דלילה לאו זמן ציצית מותר ללבוש בו ציצית ולא עבר משום בל תוסיף ותו אשמועין דבשבת מותר לצאת בטלית מצויצת אפילו בלילה דלאו זמן ציצית הוא משום דציציות אינה משאוי אלא מנויי הבגד ותכסיסיו וכמ"ש בפ"ט מהלכות שבת. ורבינו הגדול מהר"י אבוה"ב ז"ל כתב בביאורו לא"ח וז"ל כתב הרמב"ם

יִבְרַךְ עַל הַצִּיצִית בַּשַּׁחַר. מְשִׁיכִיר בֵּין תְּכֵלֶת שְׂפָה לְלֶבָן
שְׂפָה. וְכִיצַד מְבָרֵךְ עָלֶיהָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית.
וְכָל זֶמֶן שֶׁמִּתְעַטֵּף בָּהּ בַּיּוֹם מְבָרֵךְ עָלֶיהָ קֹדֶם שֶׁיִּתְעַטֵּף.
וְאִינוּ מְבָרֵךְ עַל הַצִּיצִית בַּשַּׁעַת עֲשִׂיתָהּ מִפְּנֵי שְׁסוּף
הַמִּצְוָה הוּא שֶׁיִּתְעַטֵּף בָּהּ :

שו"ע או"ח סימן יט פעיף א

א. כל זמן שאינו לובש טלית בת ד' כנפות פטור מציצית דחובת גברא א.

מותר ללבוש ציצית בלילה פירוש אפילו שיהיה בו כלאים בזמן שהיה תכלת דכיון דהותר
בזה הטלית כלאים שהיא מיוחדת ללבישה כל זמן שהוא רוצה ללבושה הותר עכ"ל.
ותמהני עליו שהרי כתב רבינו כסות של פשתן אין מטילין בה תכלת גזירה שמא יתכסה
בה בלילה וכו' ואפילו בכסות המיוחדת ליום מיירי כמו שאכתוב בסמוך וא"כ הרי בהדיא
דטלית שיש בה כלאים אסור להתכסות בה בלילה בין אם היא כסות המיוחדת ליום בין
אם היא כסות המיוחדת ללילה ועוד שהרי כתב דכסות של פשתן אין מטילין בה תכלת
גזירה שמא יתכסה בה בלילה ומשמע דמהאי טעמא גופיה אין עושין לטלית של צמר חוטי
לבן של פשתן וכ"ש הוא דהא אפשר לקיים בו מצות תכלת בלא כלאים וכיון דביום אסרו
כלאים בציצית משום גזירה שמא יתכסה בה בלילה היאך אפשר לומר שמתיר ללבוש
בלילה טלית שיש כלאים בציציותיה אלא ודאי כדפרישית עיקר: ומאימתי מברך על הציצית
בשחר וכו'. נראה שלמד כן ממה שנתנו שיעור זה להתחלת זמן ק"ש שחרית בפ"ק דברכות
(דף ט'): ומברך להתעטף בציצית. בתוספתא דברכות פרק בתרא: וכל זמן שמתעטף בה ביום
מברך עליה. הכי אמרינן בפרק התכלת (מנחות דף מ"ג) כרבי דאמר תפילין כל זמן שמניחן
מברך עליהן. ומ"ש קודם שיתעטף. הוא שנתבאר בסוף הלכות ברכות כל המצות מברך
עליהן עובר לעשייתן. ומ"ש ואינו מברך על הציצית בשעת עשייתה מפני שסוף המצוה הוא
שיתעטף בה. בפרק התכלת (שם מ"ב:) אמרינן דלמ"ד חובת גברא הוא אינו מברך עליה
בשעת עשייתה משום דאין עשייתה גמר מצותה:

היא ק. וע"כ אינו מברך בעשיית הציצית ר דאין מצוה אלא בלבישתו.

עין משפט ט.

הרמב"ם הל' ציצית פ"א הי"ב

צִיצִית שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ כּוֹתֵי פָסוּל ש' שְׁנָאֹמֶר יְדִבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 'וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת'. אָבֵל אִם עָשָׂה אוֹתָהּ יִשְׂרָאֵל בְּלֹא כְּוִנָּה כְּשָׂרָה. וְצִיצִית שְׁנַעְשָׂה מִן הָעָשׂוֹי מְקַדֵּם פָּסוּל:

ק. מנחות מ"ב, וכך פסקו הרי"ף הרמב"ם והרא"ש דחובת גברא היא ולא חובת מנא ודלא כשמואל.

ר. כתב המ"א בס"ק א' דצ"ע מאי שנא ממזוזה שצריך לברך עליה כשקובעה כמ"ש ביו"ד סי' רפ"ט ושם הלא קי"ל שהיא חובת הדר, ותירץ דבמזוזה מסתמא קובעה כשדר, ואפשר שאם קובעה ולא דר עדיין, כשיכנס לדור בתוכו יברך אשר קידשנו וכו' וצונו לדור בבית שיש בו מזוזה. ועיין מה שהאריך הכה"ח על דברי המ"א והסיק דאם קבעה למזוזה לפני שנכנס לדור בבית אינו מברך וגם אח"כ אינו מברך שום ברכה אחרת.

ש. כסף משנה: ציצית שעשה אותו כותי פסול וכו'. בפרק התכלת (מנחות מ"ב) אמר רב יהודה אמר רב מניין לציצית בכותים שהוא פסולה שנאמר דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית בני ישראל ולא הכותים. ומה שכתב אבל אם עשה אותה ישראל בלא כוונה כשרה. לא בטוויית החוטין קאמר דהא בעינן שתהא לשמה כדבסמוך אלא בנתינת החוטין בכנף ועשיית הקשרים והחוליות דוקא קאמר שאם עשה ישראל שלא בכוונה כשר מדלא מצרכינן לשמה אלא בטווייה ועוד דאמר בפרק התכלת אמר רב יהודה אמר רב ציצית שעשאה כותי פסולה ואם איתא מאי איריא כותי אפילו עשאה ישראל שלא לשמה נמי אלא ודאי לא ממעיט אלא כותי אבל עשאה ישראל שלא בכוונה כשר: וציצית שנעשה מן העשוי מקודם פסול כיצד הביא כנף שיש בה ציצית ותפרה על הבגד וכו'. ברייתא שם (דף מ"א) טלית שנקרעה חוץ לשלש וכו' ושויין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה. ופירש"י ממקום אחר מטלית אחרת ויש בה תכלת ותולה בה משום דעל כנפי בגדיהם בעינן וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשייה. ורבינו מפרש שהטעם מפני שדומה למי שנעשית מאליה:

שו"ע או"ח סימן יד סעיף א

א. ציציות שהטילן ת א"י פסולים א דכתיב דבר אל בני ישראל ולא אינו יהודי. אבל האשה ב כשרה לעשותן.

הגה: ויש מחמירים להצריך אנשים ג להטילם וטוב לעשות כן לכתחילה ד.

הרמב"ם הל' מילה פ"ב ה"א

עין משפט י.

הכל פשרין למול. ואפלו ערל ועבד ואשה וקטן מלין במקום שאין שם איש. אבל עכו"ם לא ימול כלל. ואם מל אינו צריך לחזור ולמול שניה. ובכל מלין ואפלו בצור ובזכוכית ובכל דבר שפורת. ולא ימול בקרומית של קנה מפני הסכנה. ומצוה מן המבחר למול בברזל בין בסכין בין במספרים. ונהגו כל ישראל בסכין:

ת. מנחות מ"ב, אבל בטוואן הא"י להרא"ש כשרים כמ"ש בסי' י"א סעיף ב'.

א. ואפי' רק תחבן לבדו בכנף, ואפי' ישראל מסייעו פסול, כה"ח אות א'.

ואם ישראל והעכו"ם תלאו שניהם ביחד דבר זה במחלוקת הב"י והש"ך לענין שחיטה ביו"ד סי' ב' סעיף י"א בשניהם או חזין בסכין ושוחטין דהשו"ע פוסל והש"ך מכשיר וא"כ למר"ן פסול גם כאן. כה"ח אות ב'.

ב. לאפוקי מדעת ר"ת שפוסל נשים בתלייתן, ט"ז ס"ק א', אבל לטוואן גם לר"ת מותר.

ג. וקטן דינו כאשה, מ"א ס"ק ג'. ופסול לדיעה זו לעשותם עד שיהיה בן י"ג וביא ב' שערות כמו בכתיבת תפילין בסי' ט"ל. ואפי' גדול עומד על גביו ואומר לו שיעשה לשם מצות ציצית לא מהני, כה"ח אות ד'.

טומטום כשר לעשותם דספק תורה לחומרא וישנו א"כ בלבישה. ואנדרוגינוס תלוי במחלוקת אם זה בריאה בפני עצמה.

ד. ולפי דעה זו ה"ה לולב וסוכה שאין האשה מחוייבת בהם אינה רשאית לעשותן, מ"א ס"ק י"ג.

שו"ע יו"ד סימן רסד פעיף א

א. הכל כשרים למול^ה אפי' עבד ואשה וקטן, וערל ישראל^ו שמתו אחיו מחמת מילה, ואם ישנו ישראל גדול שיודע למול הוא קודם להם.

הגה: וי"א דאשה לא תמול^ז, וכן נוהגין^ח להדר אחר איש.

א. ב. עכו"ם אפי' מהול אינו מל כלל, ואם מל א"צ לחזור ולמול^ט פעם שנית.

הגה: וי"א דחייבים להטיף ממנו דם ברית^י, וכן עיקר.

הגה: מומר לכל התורה כולה או מומר לערלות דינו כעכו"ם^כ.

הגה: תינוק שהוצרכו למולו תוך ח' ימים מפני הסכנה, אין חילוק בין ישראל

ה. אשה כשרה למול כר"י בע"ז דף כ"ז ע"א "מהמול ימול" דמילה בעכו"ם בלבד היא דפסולה. ועבד לד"ה כשר למול דלא איפלגו ר"י ורב רק באשה, וקטן, דכשר דלא בעינן לשמה שם בגמ', והוא עדיף מעבד ואשה כיון שעתיד לבוא לכלל המצוות.

ו. פ"י והוא קטן שא"א לו להיות נימול, אבל אם אפשר לו להיות נמול עכשיו אף שבקטנותו לא היה אפשר, ודאי שעכשיו אין לו למול אחרים עד שימול עצמו. ט"ז ס"ק א'.

ז. כ"כ בסמ"ק והגהות מרדכי, ובגמ' פליגי בטעם דעכו"ם לא ימול, רב אמר משום דכתיב ואתה את בריתי תשמור, ורבי יוחנן אמר דכתיב המול ימול, ודרשו המל ימול, מאי בנייהו איכא בנייהו אשה, לרב, אשה לאו בת מילה היא, ולר"י אשה כמאן דמהילא דמיא והסמ"ק פסק כרב. וא"כ אשה פסולה למול.

ח. הש"ך בס"ק ב', והגאון תמהו על לשון זו דגם לדעה ראשונה כן הוא, וצ"ע.

ט. טור והרמב"ם ממשמעות הגמ' במנחות דף מ"ב ע"א, והב"י כתב בשם הרב מנוח דלא מצינו בתורה מילה לשמה, והוסיף ואפשר דגם הרמב"ם מודה שצריך להטיף ממנו דם ברית אלא שא"צ לחזור ולחתוך, וכ"כ רבינו מנוח.

י. הב"י כתב דגם הסברא הראשונה מודה בזה. ש"ך ס"ק ג', וכנ"ל.

כ. היינו לענין מילה, אבל לשאר דברים מומר לערלות לא הוי כעכו"ם, דמומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה כדלעיל בסי' צ' ובסי' קי"ט. ש"ך ס"ק ד'.

לעכו"ם דכל תוך ח' ימים לא מקרי מילה^ל, מ"מ אם נשארו ציצין המעכבין המילה או שמל אותו ולא פרע, יגמור ישראל^מ המילה לח' ימים או אחר שיתרפא.

הגה: יש לאדם לחזור ולהדר אחר מוהל^ז ובעל ברית היותר טוב וצדיק.

הגה: נתן למוהל אחד למולו, אסור^ס לחזור בו, מ"מ אם חזר בו הוי חזרה, ואין מועיל בזה קבלת קנין^ע. אבל אם נשבע למוהל אחד שיתן לו למול, היו כופין אותו שיקיים שבועתו.

הגה: נתנו לאחד המוהלים ולא היה בעיר בזמן המילה ושלח אחר מוהל אחר, ובתוך כך בא המוהל הראשון ימול אותו הראשון, דודאי לא חזר מן הראשון^פ.

הגה: אשה אינה יכולה ליתן למוהל אחר^צ למול הבן, דהרי אינה שייכת במצוות למול את בנה.

ל. פי' לענין חיוב למולו ע"י ישראל, אבל אם מלו ישראל תוך ח' ימים כראוי יצא, כמ"ש ברמ"א בסי' רס"ב סעיף א', ואם מלו עכו"ם כראוי תוך ח' ימים לדעת הרמ"א צריך להסיף ממנו אח"כ דם ברית. באר הגולה.

מ. פירש הש"ך בס"ק ו' דאם נשארו ציצין המעכבין המילה צריך שיגמור כהלכתו, דהיינו ליטול הציצין, אבל אם לא נשאר כלום מהציצין המעכבין צריך הטפת דם ברית אחרי ח' ימים, דמילה תוך ח' גם ע"י ישראל לא הוי מילה כלל, אבל אינו רוצה לומר דאם אין ציצין א"צ גם הטפת דם ברית, דזה אינו.

נ. ועיין בשו"ע לקמן בסי' רס"ה סעיף י"א.

ס. משום "שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב". ומותר לקרותו רשע כ"כ הב"י בשם ר"ת.

מ"מ כתב הט"ז דאם הוא בענין שנזדמן לו מוהל שהוא אוהבו או צדיק, ואנן סהדי דאילו היה שם בשעה שנתן לראשון למול היה נותן לשני, אין כאן משום שארית ישראל וכו'. אבל אם נשבע לראשון אין לסמוך על סברא זו אם לא שיתירו לו השבועה. ט"ז ס"ק ה'.

ע. משום דהוי קנין דברים בעלמא, אבל תקיעת כף מועיל כמו שבועה. באר הגולה.

פ. ב"י בשם תשובת ר"מ ומהרי"ק בשורש ע"ו.

צ. כמו שנתבאר בסי' רס"א. ועיין בתוס' בע"ז כ"ז ד"ה אשה.

עין משפט כ.

הרמב"ם הל' מילה פ"ג ה"א

המל מברך קדם שימול אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה, אם מל בן חבור. ואם מל את בנו מברך וצונו למול את הבן. ואבי הבן מברך ברכה אחרת. ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. מצוה על האב למול את בנו יתר על מצוה שמצוין ישראל שימולו כל ערל שביניהן. לפיכך אם אין שם אביו אין מברכין אחריה ברכה זו. ויש מי שהורה שיברכו אותה בית דין או אחד מן העם. ואין ראוי לעשות כן:

שו"ע יו"ד סימן רסה סעיף א

א. המל מברך "אשר קידשנו במצותיו וצונו על המילה" ק. ואבי הבן מברך בין חתוך הערלה לפריעה ר "אשר קידשנו במצותיו וצונו

ק. מבריתא בשבת קל"ג ע"ב, ואם יש אחד מל והשני פורע, צריך לכוון בברכה גם הפורע שצריך לכוון לצאת בברכת המילה. פ"ת. וע"כ צריך להזהר בזה כשיש מתלמדין למול.

ר. שם בבריתא וכדעת הרא"ש והטור, וכיון שיש פוסקים לברך לפני המילה וי"א אח"כ מטעם שמא ימלך המוהל ונמצאת ברכה לבטלה. ע"כ מברך בין מילה לפריעה. ש"ך ס"ק א'.

וטעמו של הרא"ש שיש לברך קודם הפריעה שעדיין עובר לעשייתו הוא, כמ"ש מל ולא פרע כאילו לא מל. גאון אות א'. אבל הר"ן כתב דכל הברכות של שבח והודאה א"צ עובר לעשייתו וזהו טעם לברכות השחר.

וכתב הט"ז בס"ק א' דאם האב מל את בנו יברך תחילה שתי הברכות "על המילה" וכן "להכניסו בבריתו" ואח"כ יחתוך הערלה, דבין חיתוך לפריעה א"א לו כיון שהוא טרוד באמצע עשיית המצוה, וכך נהג כשמל את בנו. וכתב בבדק הבית בשם הרשב"ץ דכשהאנוסים מוהלים עצמן מברכין ג"כ להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. ומנהג הספרדים בירושלים לברך להכניסו לפני המילה, אך לא ידבר עד סוף המילה והפריעה וזה ע"פ שו"ת הרי"ף שכך צוה הרמב"ם לבנו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

להכניסו בכריתו של אברהם אבינו".

הגה: אם אבי הבן אינו בשעת המילה י"א דאדם אחר מברך ברכה זו, שהרי הב"ד מצווין למולו. ונוהגין שמי שתופס התינוק מברך ברכה זו **ש**. וה"ה אם האב נמצא אבל אינו יודע לברך.

הגה: האב והמוהל כשמברכים הברכות צריכים לעמוד **ה**, אבל תופס התינוק כשמברך נוהגים שיושב ומברך.

הגה: י"א שכל הקהל יעמדו **א** שנאמר "ויעמוד העם בכרית" וכן נוהגין מלבד תופס בתינוק שיושב.

א. ב. אחרים העומדים שם עונים כשם שהכנסתו לברית **ב** כן תכניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

ואבי הבן או המוהל או אחד מהקהל מברך על הכוס בורא פרי הגפן, ויש נוהגים ליטול הדס או מיני בשמים ולברך עליו ולהריח. ואח"כ אומר ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידש ידיד מבטן **ג** וכו', ונוהגים כשמגיע ל"בדמיך חיי" נותן מהיין באצבעו לתינוק.

הגה: כשהמוהל מברך ברכה זו, רוחץ תחילה ידיו ופיו כדי שיברך בנקיות.

ג. טור בשם הראב"ד וסמ"ק.

ש טור בשם הראב"ד וסמ"ק.

ת. דכתיב ימול "לכם" וכמו בספירת העומר שנאמר וספרתם "לכם" וזה מעומד אף כאן מעומד. הגאון אות ד'.

א. וכתב הגאון דכל זה חומרא בעלמא.

ב. שם בברייתא. והט"ז כתב דאותם שרואים אבי הבן יאמר כשם שהכנסתו בלשון נוכח, אבל הרחוקים יאמר כשם שנכנס לברית, אבל הש"ך כתב שכולם יאמרו כשם שנכנס גם הקרובים. והיא גירסת הש"ס, אבל הרמב"ם כתב בלשון נוכח "שהכנסתו", וכתב בספר ראשון לציון של מוהר"ר רבינו חיים בן עטר שאין לזוז מנוסח "שהכנסתו" בלשון נוכח שזה כולל אבי הבן והוא העיקר שהביאו לברית ע"ש. ועיין בבית לחם יהודה סדר הברית כמו שנהגו בארץ ישראל, הספרדים.

ג. עיין בב"י פירוש ברכה זו ובש"ך ס"ק ה', דיש לומר צוה הצ' בפתח והו"ו בצירי ע"ש.

עין משפט ל. הרמב"ם הל' שופר וסוכה ולולב פ"ה ה"ט

סֶכָּה שֶׁנַּעֲשִׂית כְּהִלְכָתָהּ ד' מִכָּל מְקוֹם כְּשֶׁרָה אֶף עַל פִּי
שֶׁלֹא נַעֲשִׂית לְשֵׁם מִצְוָה. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה עֲשׂוּיָה לְצֵל כְּגוֹן
סֶכֶת עֲכוּוֹ"ם וְסֶכֶת בְּהֶמָּה וְכָל כִּיּוֹצֵא בָהֶן. אֲבָל סֶכָּה
שֶׁנַּעֲשִׂית מֵאֲלִיָּה פְּסוּלָה לְפִי שֶׁלֹא נַעֲשִׂית לְצֵל. וְכֵן
הַחוּטֹט בְּגָדִישׁ וְעֲשֶׂהוּ סֶכָּה אֵינָה סֶכָּה שֶׁהָרִי לֹא עֹמֵר
גָּדִישׁ זֶה לְצֵל. לְפִיכָךְ אִם עָשָׂה בִּתְחִלָּה חָלָל טַפַּח
בְּמִשְׁךְ שִׁבְעָה לְשֵׁם סֶכָּה וְחָטֹט בָּהּ אַחֲרֵי כֵן וְהִשְׁלִימָהּ
לַעֲשֶׂרָה כְּשֶׁרָה שֶׁהָרִי נַעֲשָׂה סֶכֶךְ שֶׁלֹא לְצֵל:

שו"ע או"ח סימן תרלה סעיף א

א. סוכה אף על פי שנעשית לא לשם מצוה כשרה ה אבל
צריכה להיות עשויה לצל^י. כגון סוכת אינו יהודי^ז, וכן

ד. כסף משנה: וכן החוטט בגדיש וכו'. נראה מפירוש רש"י (סוכה ט"ז) דדוקא כי חטיט
מלמעלה למטה כשרה דמשייר לסכך כמו שהוא אבל אם חטט למעלה פסולה דסכך
דמעיקרא ליתיה בעולם וסכך דהשתא אית ביה משום תעשה ולא מן העשוי ואחרים
אומרים דכל דבהדי סככה אפילו סמך טובא סכך הוי אלא דהשתא קליש ליה מלמטה
הילכך שפיר דמי (עכ"ל הר"ן):

ה. הגם דסוכה לשם חג לא בעינן מ"מ לצל צריך, רש"י סוכה ח' ע"ב, וא"כ פי' הפסוק
חג הסוכות תעשה לך כלומר תעשה לשם סכך בעלמא.

ו. ולא לשם צניעות בעלמא, רש"י שם, ואם עשאה לאוצר פסולה כמ"ש הר"ן. ט"ז ס"ק
א'. ומ"א ס"ק א'. ומ"ב אות א'. דלא כב"ח שכתב מחלוקת בזה בין רש"י להר"ן.

ואם עשויה לצל מתחילת השנה צריך לחדש בה דבר כמ"ש בסי' תרל"ו, ודוקא בעשויה
לצל שכשרה דבר תורה אלא שרבנן החמירו לחדש בה דבר בכל שהוא, אבל בעשויה
לצניעות או לדירה דפסולה דבר תורה משום תולמ"ע, אין חידוש כל שהוא מועיל בה בכל
שאר הסוכה. כ"כ הב"ח וזה פשוט.

ז. בתנאי שתהיה עשויה לצל הגם שלא נעשתה לשם מצות סוכה. והגריעות של סוכת
גנב"ך הגם דלאו בני חיובא הם כשרים כיון שנעשו לצל. והגריעות של רבק"ש

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

סוכת נשים ושל בהמה ^ה או של כותים או רועים ^ט וכן קייצים ובורגנין, ושומרי שדות כשרה. אבל סוכה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל. לפיכך החוטט בגדיש ^י ועשהו סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל, ומה שחפר בו אח"כ הוי תעשה ולא מן העשוי.

א. ב. עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש חלל טפח ^כ באורך ז' טפחים לשם סוכה, וחטט בה ^ל אח"כ והשלימה כשרה, שהרי נעשית סכך שלה לצל.

א. ג. אם הגדיש גדול ולא הניח אלא טפח על פני ז' טפחים ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סוכה גדולה אינה כשרה כולה ^מ ע"י הז' טפחים על טפח שהניח תחלה.

אף שאינם קבועים במקום אחד. וכתב הב"ח אף שיש תרתי לריעותא שגם עשאה גוי או אשה וגם עשו זה לשמירה.

ו. לפ"ז אם אדם מצא סוכה ואינו יודע אם נעשתה לצל פסולה, כי זה ספיקא דאורייתא ולחומרא. כה"ח אות ו'. ממחר"ם גלאנטי.

ו. סוכת גוי היינו שעשויה לגור בה בימות החמה שאז עשויה לצל, אבל אם עשויה לדור בה כל השנה הוי עשויה לדירה ופסולה. שם אות ז'.

ו. ולכתחלה לא יסכך אדם סוכתו ע"י גוי או אשה או קטן פחות מ"ג שנים ויום אחד, והיינו הסכך ולא הדפנות. שם אות ח' מביכורי יעקב.

ח. היינו במקום נקי דאי לאו הכי אינו ראוי לסוכה.

ט. היינו שהרועים עשו סוכה בשדה לישיב בתוכה מפני החום ושומרים צאנם, וקייצים היינו שומרי תאנים יבשים בשדה לייבשם. ובורגנין הם שומרי העיר.

י. לא בגדיש של תבואה בשיבוליה דפסול משום האוכל שמקבל טומאה, אלא מיירי בגדיש של קשין או בקשין מרובין על האוכל.

כ. דכל טפח מקרי אהל והוי שם סכך עליו, ואח"כ בעשייתו אין זה עשיית הסכך אלא תיקון הדפנות ובדפנות לא אמרינן תעשה ולא מן העשוי, והו"ל כסוכה שאינה גבוה עשרה וחקק בה להשלימה לעשרה דכשרה כמ"ש בסי' תרל"ג.

ל. ו. להרי"ף צריך שיחטוט בה לשם סוכה, מ"ב בב"ה, ואפשר שטעמו של הרי"ף דהגם שיש שם טפח כיון שאינו ראוי לישיבת סוכה ע"כ צריך לחטט בה לשם סוכה. כה"ח אות י"ד.

מ. טור בשם אבי העזרי.

ואם חקק משני הצדדים ד' אמות מהז' אפי' השבעה פסולה דסכך פסול פוסל מן הצד בד' אמות ^ג.

הגה: ואין לעשות הסכך קודם לדפנות ^ס, ואם עשה טפח סמוך לפתח ^ע מותר לסכך קודם שיעשה שאר הדפנות כמו בחוטט בגדיש.

^ג. דלא אמרינן דופן עקומה ביותר מד' אמות וא"כ אין כאן דפנות.

^ס. כתב הב"ח דהיינו לכתחלה אבל בדיעבד מותר, וכן כתב הברכי יוסף, אבל מדברי הלבוש נראה שגם בדיעבד פסולה, וכן הסכים הט"ז בס"ק ד'.

^ו ואם עשה מקודם הדפנת ואח"כ הסכך ונפלו הדפנות מותר לעשות הדפנות כיון שמתחלה נעשה הסכך כהלכתו. כה"ח אות י"ח. וכתב שזה לכו"ע כמו בציצית בסי' י"א סעיף יו"ד.

^ע. פי' שעשה מתחלה מחיצה ברוחב טפח באורך כל הסוכה, ונתן עליו הסכך ואח"כ גמר המחיצות בזה כשר, דזה הוי כחוטט בגדיש ומוסיף על האהל. ט"ז ס"ק ה'.

עין משפט מ.

הרמב"ם הל' ברכות פי"א ה"ח

כָּל מִצְוָה שֶׁעָשִׂיתָּהּ • היא גִּמְר חַיּוּבָה מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ. וְכָל מִצְוָה שֶׁיֵּשׁ אַחֵר עֲשִׂיתָהּ צוּי אַחֵר אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בְּשַׁעַת שֶׁעוֹשֶׂה הַצּוּי הָאֲחֵרוֹן. פִּיֶּצֶד. הָעוֹשֶׂה סֶכָה אוֹ לֹלֵב אוֹ שׁוֹפֵר אוֹ צִיצִית אוֹ תְּפִלִּין אוֹ מְזוּזָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת סֶכָה אוֹ לֹלֵב אוֹ לְכַתֵּב תְּפִלִּין מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ אַחֵר עֲשִׂיתוֹ צוּי אַחֵר. וְאִמָּתִי מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת שֶׁיֵּשֵׁב בְּסֶכָה אוֹ כְּשֵׁינֶעֱנֶעַ הַלֹּלֵב אוֹ כְּשֶׁיִּשְׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר אוֹ כְּשִׁיתַּעֲטֶף בְּצִיצִית וּבְשַׁעַת לְבִישׁת תְּפִלִּין וּבְשַׁעַת קְבִיעַת מְזוּזָה. אֲבָל אִם עָשָׂה מַעֲקָה מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה:

פ. כִּסֵּף מִשְׁנָה: כָּל מִצְוָה שֶׁעֲשִׂיתָהּ וכו'. בפרק התכלת (מנחות מ"ב):

צ. כִּסֵּף מִשְׁנָה כָּל מִצְוָה שֶׁהִיא מְזֻמָּן וכו'. לפי שראו רבינו קצת מצות שמברכין עליהן שהחיינו וקצתן שאין מברכין בא ליתן טעם בדבר דכל מידי דמזמן לזמן קא אתי או שאינו מצוי בכל עת דדמי למצוה הבאה מזמן לזמן וכן כל מצוה שהיא קנין לו בכל אלו מברך שהחיינו וסוכה ולולב מפורשים בבביתא בפרק לולב וערבה (סוכה מ"ו) שמברכין עליהם שהחיינו וציצית ותפילין בתוספתא דברכות פרק אחרון ומקרא מגילה מפורש בריש הקורא את המגילה עומד (מגילה כ"א) ונר חנוכה מפורש פרק במה מדליקין (שבת דף כ"ג) ומילה יתבאר פרק ג' מהלכות מילה אך שופר ומזוזה ומעקה יליף להו מהני:

ק. מטעם דכל מצוה שעשייתה גם ע"י עכו"ם אין ישראל מברכים על עשייתה, ויש מ"ד שאין מברכין עליה דכל מצוה שאין הגמר שלה בעשייתה א"צ לברך, מגמ' מנחות פ' התכלת דף מ"ב ע"א ודלא כירושלמי.

הרמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ט

כָּל מִצְוָה שֶׁהִיא מְזֻמָּן * לְזִמָּן כְּגוֹן שׁוֹפָר וְסֶכֶה וְלוֹלֵב
וּמִקְרָא מְגִלָּה וְנֵר חֲנֻכָּה. וְכֵן כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁהִיא קְנִיָּן
לוֹ כְּגוֹן צִיצִית וּתְפִלִּין וּמְזוּזָה וּמַעֲקָה. וְכֵן מִצְוָה שֶׁאֵינָה
תְּדִירָה וְאֵינָה מְצוּיָה בְּכָל עֵת שֶׁהָרִי הִיא דוֹמָה לְמִצְוָה
שֶׁהִיא מְזֻמָּן לְזִמָּן כְּגוֹן מִלֵּת בָּנוּ וּפְדִיוֹן הַבֶּן, מְבָרֵךְ
עָלֶיהָ בְּשַׁעַת עֲשִׂיתָהּ שֶׁחֲחִינוּ. וְאִם לֹא בִּרְךְ עַל סֶכֶה
וְלוֹלֵב וְכִיּוֹצֵא בָהֶם שֶׁחֲחִינוּ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ מְבָרֵךְ עָלֶיהָ
שֶׁחֲחִינוּ בְּשַׁעַת שִׁיּוֹצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ בָּהֶן. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא
בָּהֶן :

שו"ע או"ח סימן תרמא סעיף א

א. העושה סוכה בין לעצמו בין לאחר אינו מברך על עשייתה ^ק, אבל
ברכת שהחיינו היה ראוי לברך ^י כשעושה אותה לעצמו, אלא
שסומכין על זמן של הכוס בקידוש ^ש.

הגה: אם לא אכל בלילה הראשונה בסוכה אע"פ שאמר זמן כשאכל בביתו,

ר. ודוקא דבר שעושים אותו משנה לשנה, אבל שופר ומגילה שעושין אותו לכמה שנים
אין מברכין על עשייתם. ולדעת הרמב"ם י"א דמברכים שהחיינו על עשיית חנוכה
ושופר ומגילה, אך אין נפ"מ דהשו"ע כתב שהיום מברכים בשעת קיום המצוה. כה"ח אות
ב'.

וגם כשעושה אותה לעצמו שהיה מן הראוי לברך שהחיינו על עשייתה דוקא בעשאה תוך
ל' יום לחג. מ"ב בב"ה.

ש. ואם כבר בירך בשעת עשייתה זמן, הדבר במחלוקת הפוסקים אם חוזר ומברך זמן
בכוס מצד יו"ט, ושב ואל תעשה ואינו מברך. כה"ח אות ז'.

כשאוכל בפעם הראשונה בסוכה צריך לברך זמן^ה מצד הסוכה, ואם בדרך זמן בשעת עשייתה די לו בזה.

הרמב"ם הל' שופר לולב וסוכה פ"ו הי"ב

כָּל זְמַן שֶׁיִּפְגֹּם לִישֵׁב בַּסֹּכָה כָּל שְׁבָעָה מְבָרֵךְ קֹדֶם שִׁיֵּשֵׁב אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִישֵׁב בַּסֹּכָה. וּבְלִיל יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן מְבָרֵךְ עַל הַסֹּכָה וְאַחֵר כֶּן עַל הַזְמַן. וּמִסֵּדֶר כָּל הַבְּרָכוֹת עַל הַכּוֹס. נִמְצָא מְקֻדָּשׁ מְעַמֵּד וּמְבָרֵךְ לִישֵׁב בַּסֹּכָה וְיוֹשֵׁב וְאַחֵר כֶּן מְבָרֵךְ עַל הַזְמַן. וְכֵּן הָיָה מְנַהֵג רַבּוֹתֵי וְרַבֵּי סִפְרֵי לְקַדֵּשׁ מְעַמֵּד בְּלִיל רִאשׁוֹן שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ:

שו"ע או"ח סימן תרל"ט פעיף ח

ה. יא. נהגו שאין מברכין על הסוכה אלא בשעת האכילה^א.

הגה: והכי נהוג.

ת. וכ"כ הר"ן בשם הראב"ד בפ"ד דסוכה, אבל הב"ח כתב להשיג עליו דאינו מברך כיון שבשעה שבירך זמן בביתו היה ג"כ זמן הסוכה והרבה אחרונים הסכימו עם דברי הרמ"א. כה"ח אות ט'.

וכשמברך זמן בסוכה מברך גם אם הסוכה אינה שלו. ר"ז אות ב'.

א. מסוכה מ"ה ע"ב פלוגתא וכו'. וכיון שהאכילה עיקר קביעות שאדם עושה בתוך הסוכה מברך על האכילה ופוסט כל הדברים. כ"כ ר"ת וכך נהגו.

ו. מי ששכח לברך לישב בסוכה וגמר סעודתו לדעת המ"א בס"ק י"ז יכול לברך שגם על הישיבה חייב, אך יש חולקים דאחרי שחכמים קבעו על האכילה אין לברך על הישיבה וע"כ רק אם יאכל אח"כ יותר מכביצה פת יברך לישב. כה"ח אות ק'.

דף מב:

הרמב"ם הל' תפילין ופ"ת פ"א הי"ג

עין משפט א.

ספר תורה תפילין ומזוזות = שכתבן אפיקורוס ישרפו.
 כתבן כותי או ישראל מומר או מוסר ביד אנס או עבד
 או אשה או קטן הרי אלו פסולין ויגנזו שנאמר
 'וקשרתם' וכתבתם' כל שמזהר על הקשירה ומאמין
 בה הוא שכותב. נמצאו ביד אפיקורוס ואינו יודע מי
 כתבן יגנזו. נמצאו ביד כותי כשרים. ואין לוקחין ספרים

ב. כסף משנה: ספר תורה תפילין ומזוזות וכו'. בגיטין פרק השולח (דף מ"ה) אר"נ נקטינן
 ס"ת שכתבו אפיקורוס ישרף כתבו כותי יגנזו ואמרינן בתר הכי ס"ת שכתבו כותי תני
 חדא ישרף ותני חדא יגנז ותניא אידך קורין בו ואוקימנא להא דתני יגנז כי האי תנא דתנא
 רב המנונא בריה דרבא מפרשניא ס"ת שכתבו אפיקורוס ומוסר ביד אנס כותי ועבד אשה
 וקטן וישראל מומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכל
 שאינו בקשירה אינו בכתיבה וכיון דר"נ סבר כתבו כותי יגנז כהאי ברייתא קי"ל, ואף על
 גב דתני אפיקורוס בהדיהו ובכתבו אפיקורוס אר"נ דישירף איכא למימר דאע"ג דלא קי"ל
 כברייתא באפיקורוס באידך קי"ל כוותה, א"נ דברייתא נמי סברה דכתבו אפיקורוס ישרף
 אלא משום דבאינך לא מצו למנקט ישרף לא נקט נמי באפיקורוס. ופירש"י אפיקורוס אדוק
 בעבודת כוכבים כגון כהניהם ישרף דודאי לשם עכו"ם כתבו כו' עבד ואשה אינן בקשירה
 דמ"ע שהזמן גרמא היא כותים גירי אריות הם כלומר ולא ברצון נפשם מומר ומוסר ביד
 אנס הרי פרקו מעליהם עול עכ"ל. ונראה דישאל מומר היינו מומר לכל התורה דאילו
 מומר לדבר אחד מאי איריא מוסר ביד אנס אפילו מומר לעבירה שאינה חמורה כ"כ פסול
 א"ו כדאמרן: נמצאו ביד אפיקורוס. (שם) מימרא דר"נ: נמצאו ביד כותי וכו'. (שם דף מ"ה)
 במשנה אין לוקחים ספרים תפילין ומזוזות מן הכותים יותר על דמיהם מפני תיקון העולם
 כלומר שלא להרגילן לגונבם ולגוזלן למכור ביוקר. ובגמרא א"ל רב בודיא לרב אשי יתר
 על דמיהן הוא דאין לוקחים הא בכדי דמיהם לוקחים ש"מ ס"ת שנמצא ביד כותי קורין
 בו דילמא לגנוז כלומר הא דדייקינן מתני' הא בכדי דמיהם לוקחים לגנוז קאמר ואין מניחין
 אותו בידו שמא כשר הוא וגונזין אותו מספיקא. ובתר הכי אמרינן נמצא ביד כותי אמרי
 לה יגנז ואמרי לה קורין בו ופסק רבינו דקורין בו כלישנא בתרא ועוד דפשטא דדיוקא
 דמתניתין הכי מוכחא דלקרות בו פודין אותו ואף על גב דדחי רב אשי אדיחוייא לא סמכינן
 אלא כשרים הם:

תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת מִן הַכּוֹתִים בְּיוֹתֵר עַל דְּמִיָּהֶם שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל אוֹתָן לְגַנְבָן וּלְגַזְלָן:

שו"ע או"ח סימן למ סעיף א

א. תפילין שכתבן עבד או אשה^ג או קטן אפי' הגיע לחינוך או כותי^ד או מומר לע"ז^ה או מוסר^ו פסולים, משום שכתוב "וקשרתם וכתבתם" כל שאינו בקשירה^ז או אינו מאמין בה אינו בכתיבה.

ג. גיטין מ"ה ופי' רש"י דעבד ואשה אינם בקשירה, דמ"ע שהז"ג היא דלילה ושבת לאו זמן תפילין הוא.

וקטן עד שיהיה בן י"ג ויום אחד והביא ב' שערות, מ"א ס"ק א', וכתב המ"א דמספיקא פסול לכתוב עד שיהיה בן י"ח שנה ויש שפי' במ"א דהיינו נתמלא זקנו, ועיי' כה"ח ב'. נתמלא זקנו א"צ לבדוק אחרי השערות כמ"ש באבן העזר סי' קס"ט סעיף יו"ד ובחור"מ סי' ל"ה, בכה"ח אות ד'.

ד. וזו לא מועיל גדול עומד על גביו כיון שאינם בקשירה הוי פסול בגוף. כה"ח אות ט'.

ה. בב"י כתב ישראל מומר היינו לכל התורה כולה או למצוה אחת להכעיס, אבל במצוה אחת לתיאבון לאו פורק עול הוא, ושאני מוסר הגם שזה לתיאבון כיון דזה חמור, וזה מש"כ כאן בשו"ע מומר לע"ז שהוא מומר לכל התורה כולה ובוזה אפי' לתיאבון פסול כיון שזה לכל התורה כולה, ומומר להכעיס אפי' במצוה אחת לא הוצרך מר"ן לכותבו כדאיתא ביו"ד סי' ב' וסי' קנ"ח שנקרא אפיקורוס וא"כ פשיטא דפסולים, כמש"כ מרן לקמן סעיף ד'.

ודע דמומר לע"ז או לחלל שבת בפרהסיא, או מומר לכל התורה כולה דינו כנכרי כמ"ש ביו"ד סי' ב' סעיף ה', כה"ח אות י"א.

אם אינו מניח תפילין משום שאינו חושש עליהם אפי' אינו להכעיס פסול בכתיבה, אבל אם אינו מניחם בגלל עסקיו הוי לתיאבון במצוה אחת ואינו נפסל, מ"א ס"ק ג'. וי"א שכל שאינו מניח תפילין אם אינו להכעיס כשר.

ו. בזמנינו האומר אלך ואמסור, וכתב תפילין בדיעבד כשרין, כה"ח אות י"ג מגט פשוט. ממזר שכתב תפילין כשרין, שם.

ז. מי שנקטעה זרועו השמאלית כשר בכתיבה אע"פ שאינו בקשירה דבר חיובא הוא אלא פומא דכאיב ליה, מ"א ס"ק ה'.

שו"ע יו"ד סימן רפא סעיף א

א. ס"ת שכתבו אפיקורוס ^ה ישרף ^ט, כתבו עכו"ם יגנו ^י. נמצא ביד אפיקורוס ואין ידוע מי כתבו יש מי שמכשיר, וי"א יגנו. וחייבין הצבור לקנותו ^כ מהגוי בכדי דמיו, או במעט יותר ולגנוז אותו כדי שלא יזלזלו בו.

ואם רצה להעלות בדמיו הרבה יותר מניחין אותו בידו.

ב. הוחזק שהעכו"ם בזזו ^ל ספרי תורה מישראל, תולים שאותם ספרים שיש להם של ישראל הם וקורין בהם.

ה. מימרא דרב נחמן בגיטין מ"ה ע"ב, ופי' רש"י שם מין היינו אדוק באלילים כגון כומר שודאי לשם ע"ז כתבו.

ובשולחן גבוה אות ב' כתב דלאו דוקא אדוק בע"ז אלא כל שיש לו אחת מהמידות הרעות שכתבם הרמב"ם בפ"ג מהלכות תשובה הלכה ז' ח' במינים ואפיקורסים ג"כ ישרף. קול יעקב אות א'.

ט. באו"ח בסי' ל"ט סעיף ד' כתב השו"ע די"א שיגנו, ועיין בכף החיים שם אות כ"ד. נמצא ביד האפיקורוס ולא ידוע מי כתבו יגנו. קול יעקב אות ז'. אם בשעת כתיבה לא היה רק נחשד שהוא מין, אין לשורפו אלא טעון גניזה. קול יעקב אות ג'.

ס"ת שכתבו אחד מן הקראים אף שהרמב"ם מונה אותם בכלל המינים אפ"ה לא ישרף, דלא נקראים מינים לענין זה, ומי ששורף אותו עובר משום "לא תעשון כן" אלא טעון גניזה. קול יעקב אות ד'.

ספרי תפילות שמדפיסים העכו"ם אסור להתפלל בהם ויש צדדים להתר ויש להחמיר. שם אות ה'.

י. ואפי' כתבו למכור לישראל. ש"ך ס"ק ג'.

כ. ואין לומר לגוי שיתן לו אותו פחות מדמיו, שחוששין שמא יתרגז וישליך אותו למקום האבוד. ט"ז ס"ק ב', וש"ך ס"ק ה' מב"י.

ובמקום שטעון שריפה א"צ ליקח ממנו. ועיין בכף החיים באו"ח סי' ט"ל סעיף קטן כ"ח.

ל. והיום בזה"ז שאין הגוים בקיאים בכתיבה שלנו חזקתן שהם גנובים בידם וקוראין בהם. קול יעקב אות י"ג.

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' תפילין וס"ת פ"ד ה"ד

תַּפְּלָהּ שֶׁל רֹאשׁ מֵ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל יָד וְשֶׁל יָד אֵינָהּ
 מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁתֵּי מִצְוֹת זֹ לְעֶצְמָהּ וְזוֹ
 לְעֶצְמָהּ. וְכִיצַד מְבָרְכִין. עַל שֶׁל רֹאשׁ מְבָרַךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת תְּפִלִּין. וְעַל שֶׁל יָד מְבָרַךְ אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין:

שו"ע או"ח סימן כה סעיף ה

ה. יכוין בהנחתם שציונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם
 יחוד יתברך שמו ויציאת מצרים, על הזרוע כנגד הלב ועל הראש
 כנגד המוח, כדי שנזכור הנסים והנפלאות שעשה עמנו שהם מורים על
 יחודו יתברך, ואשר לו הכח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים
 כרצונו וישעבד לקב"ה הנשמה שהיא במוח וכן הלב שהוא עיקר
 התאוות והמחשבות, ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו.

מ. כסף משנה: תפלה של ראש וכו'. משנה פרק התכלת (מנחות דף ל"ח) ובגמרא (מ"ד)
 אמר רב חסדא לא שנו אלא שיש לו אבל אם אין לו מעכבת אמרו ליה אמרת אמר
 להו לא אלא מאן דלית ליה תרי מצות חד מצוה נמי לא ליעבד. ודבר פשוט הוא דנקטינן
 הכי דבין יש לו בין אין לו אינה מעכבת ואע"פ שבפירוש המשנה לרבינו כתוב דבאין לו
 מעכבת טעות סופר הוא ובנוסחא הערבית ליתא: וכיצד מברכין וכו'. בס"פ הקומץ (שם
 ל"ו) אמר רבה בר חייא בר רב הונא אמר רב חסדא שח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך
 שח אין לא שח לא והא א"ר חייא משמיה דרבי יוחנן על תפלה של יד להניח תפילין ועל
 של ראש על מצות תפילין אביי ורבא דאמרי תרויהו לא שח מברך אחת שח מברך שתיים
 ופירש"י לא שח מברך אחת על של יד שח מברך אחת על של יד וחוזר ומברך על של
 ראש על מצות והרי בירך שתיים וכן דעת הרי"ף וזה דעת רבינו. ויש חולקים ומפרשים לא
 שח מברך אחת על של ראש על מצות תפילין שח מברך שתיים על של ראש שצריך לחזור
 ולברך להניח ונהגו כדברי רבינו:

ה. ו. יניח של היד תחלה ^א ויברך להניח תפילין, ואח"כ יניח של הראש ^ב בלי ברכה, דברכה אחת לשניהם ^ע.

הגה: וי"א לברך על של ראש על מצות ^ב תפילין אפי' לא הפסיק בנתיים וכן פשט המנהג באשכנז. וטוב לומר אחר הברכה השניה ברוך שם ^ז כבוד מלכותו לעולם ועד.

עין משפט ג. הרמב"ם הל' ברכות פי"א ה"ח

כָּל מִצְוָה שֶׁעָשִׂתָּהּ ^א הִיא גִּמְרָה חַיּוּבָה מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ. וְכָל מִצְוָה שֶׁיֵּשׁ אַחֵר עֲשִׂתָּהּ צוּי אַחֵר אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בְּשַׁעַת שְׁעוֹשָׁה הַצּוּי הָאַחֲרוֹן. פִּיֶּצֶד. הָעוֹשֶׂה סֶכָה אוֹ לוֹלֵב אוֹ שׁוֹפֵר אוֹ צִיצִית אוֹ תְּפִלִּין אוֹ מְזוּזָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ

ג. וצריך לכסות זרועו בטלית בשעת הנחת התפילין שיהיה בהצנע, כ"כ בשער הכוונות דרוש ה' דתפילין ד"ה סדר הנחתם, והטעם דכתיב "והיה לך לאות" "לך" ולא לאחרים. וא"כ אפי' יושב לבדו או בבית אפל צריך לכסות זרועו, וכן בהנחה של ראש. כה"ח אות ל"ב.

והנה לגבי הנחת תפילין של יד אם מעומד או מיושב רבו הדעות עיין באריכות בכה"ח אות ל"ג, ושם משער הכוונות דתפילין של יד מיושב ושל ראש מעומד, וכל אחד ומנהגו בזה.

ד. וקודם שניח של ראש יסתכל בשני השינין כמ"ש בזוהר ויש בהם שבעה זיינין, ותחילה יש להסתכל בשין של ד' ראשין.

ע. ובשו"ת מן השמים שאל אם הלכה כרבי יצחק אלפסי דברכה אחת לשניהם או כהגאונים דמברכים גם על של ראש, והשיבוהו ואת בריתי אקים את יצחק, ורמזו לו שהלכה כהרי"ף דברכה אחת לשניהם, וכן נראה דעת האר"י ז"ל דברכה אחת לשניהם.

פ. והוא"ו דמצות בפתח, ועיין בכה"ח אות ל"ח, דאם טעה וברך על של יד על מצות תפילין יצא, וכן אם טעה ואמר על של ראש להניח יצא.

צ. ויזהר לאומרו רק אחר הנחת התפלה של ראש, דאל"כ הוי הפסק בין הברכה להנחה. כה"ח אות מ' מפרמ"ג.

ק. כסף משנה: כל מצוה שעשייתה וכו'. בפרק התכלת (מנחות מ"ב):

לַעֲשׂוֹת סֶכָּה אוֹ לִוְלָב אוֹ לְכַתֵּב תְּפִלִּין מִפְּנֵי שֵׁשׁ אַחֵר
 עָשִׂיתוּ צוּי אַחֵר. וְאִמָּתִי מְבָרֵךְ בְּשַׁעַה שֵׁשֶׁשׁ בְּסֶכָּה אוֹ
 כְּשִׁינֵעֵנֶע הַלִּוְלָב אוֹ כְּשִׁשְׁמֵע קוֹל הַשּׁוֹפָר אוֹ כְּשִׁתְּעִיף
 בְּצִיצִית וּבְשַׁעַת לְבִישַׁת תְּפִלִּין וּבְשַׁעַת קְבִיעַת מְזוּזָה.
 אָבֵל אִם עָשָׂה מַעֲקָה מְבָרֵךְ בְּשַׁעַת עֲשִׂיהָ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה:

הרמב"ם הל' ציצית פ"א הי"א

עין משפט ד.

חוטי הציצית בין לבן לבין תכלת צריכין טויה לשם
 ציצית. ואין עושין אותן לא מן הצמר הנאחז בקוצים

ר. כסף משנה: חוטי הציצית בין לבן בין תכלת צריכין טויה לשם ציצית. בפרק התכלת
 (שם מ"ב:) ובריש סוכה (דף י"א) אמר רב יהודה אמר רב עשאה מן הקוצים ומן
 הנימין ומן הגרדין פסולה מן הסיסין כשרה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר מן הסיסין
 פסולה בעינן טויה לשמה. ופירש"י ז"ל פקעיות כדוריות של חוט ופסקו הרי"ף והרא"ש
 ז"ל הלכה כשמואל וכתב המרדכי שצריך להוציא בפיו בתחלת הטויה שהוא עושה כן
 לשם ציצית או יאמר לאשה טוי לי לציציות ותו לא צריך. וכתוב בנמוקי יוסף כותי וכותית
 לאו בני לשמה ניהו וזהו דעת רבינו בעיבוד לשמה אע"פ שהרא"ש חולק: ומ"ש רבינו
 ואין עושין אותן לא מן הצמר הנאחז בקוצים וכו'. נראה שזה פי' מה שכתבתי בסמוך עשאה
 מן הקוצים פסולה. ומה שאמר ולא מן הנימין הנתלשין מן הבהמה. הוא פי' מה שכתבתי
 בסמוך מן הנימין פסולה. ומה שאמר ולא משורי שתי וכו'. הוא פי' מה שכתבתי בסמוך
 מן הגרדין. ונראה דטעמא דכל הני משום ביזוי מצוה: ואין עושין אותה מצמר הגזול. בפ"ק
 דסוכה (דף ט') ממעט גזול מדכתיב ועשו להם משלהם וכתב נמוקי יוסף דלא מיפסיל אלא
 בשגזל חוטין ממש אבל אם גזל צמר ועשאה חוטין כשרה דקנייה ביאוש ושינוי הגוף אבל
 לכתחלה אסור משום שונא גזל בעולה. ורבינו שכתב מצמר הגזול פסול נראה דמיירי קודם
 יאוש א"נ אפילו אחר יאוש לא קני משום דהוי שינוי החוזר לברייתו: ומ"ש רבינו ולא
 משל עיר הנדחת. טעמא לאו משום דאיסור הנאה הוא דהא מצוות לאו ליהנות ניתנו אלא
 טעמא משום דכיון דלשריפה קאי כתותי מיכתת שיעוריה וציצית יש לו שיעור למטה:
 ומ"ש ולא משל קדשים: המשתחוה לבהמה צמרה פסול לציצית. בפרק כל הצלמים (ע"ז דף
 מ"ו) בעיא דלא איפשיטא ולחומרא. ומ"ש אבל המשתחוה לפשתן הנטוע ה"ז כשר שהרי

כְּשֶׁהֵצֵאן רוֹבְצִין בִּינֵיהֶם. וְלֹא מִן הַנִּימִין הַנִּתְלָשִׁין מִן הַבֶּהֱמָה. וְלֹא מִשְׁיוֹרֵי שְׁתֵּי שְׁהֹאֹרֶג מְשִׁיר בְּסוֹף הַבֶּגֶד. אֲלֹא מִן הַגִּזָּה שֶׁל צֶמֶר אוֹ מִן הַפֶּשֶׁתָּן. וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתָן מִצֶּמֶר הַגִּזּוֹל וְלֹא מִשָּׁל עֵיר הַנִּדְחָת וְלֹא מִשָּׁל קִדָּשִׁים. וְאִם עָשָׂה פָּסוּל. הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְבֶהֱמָה צִמְרָה פָּסוּל לְצִיצִית. אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְפֶשֶׁתָּן הַנְּטוּעַ הָרִי זֶה כָּשֵׁר שֶׁהָרִי נִשְׁתַּנָּה:

שו"ע או"ח סימן יא סעיף ה

ה. ח. אין עושין הציציות מהצמר הנאחז בקוצים משום ביזוי מצוה ש.

עין משפט ה. הרמב"ם הל' ציצית פ"א הי"א
עיי' לעיל עין משפט ד

שו"ע או"ח סימן יא סעיף א

א. א. חוטי הציצית צריך שיהיו טווין לשמן ת.

הגה: ויש מחמירין אפי' לנפצן לשמן, והמנהג להקל בנפוץ.

א. ב. ולכן יאמר א בתחילת הטוויה שהוא עושה לשם ציצית, או שיאמר לאשה תטווי לי ציצית לטלית זו. ואם לא היו טווין לשמן פסולין.

נשתנה. נלמד ממה שאמרו בפרק הנזכר שם (דף מ"ו:) המשתחוה לקמה קמחה מהו למנחות:

ש. משמע דביעבד כשר, אבל הט"ז בס"ק ד' כתב דפסול גם בדיעבד.

ת. מנחות מ"ב, סוכה י"ז.

א. ואם רק חשב בלבו כך יש להכשיר בדיעבד, כה"ח אות ב'. וי"א דלא נקרא בדיעבד אלא אם כבר הטיל הציצית בבגד, שם אות ג'. ועיי' בסי' ל"ב סעיף ח'.

עין משפט ו.

הרמב"ם הל' תפילין וס"ת פ"ג ה"ו

העור שמחפין בו - התפליין וְשֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ הַרְצוּעוֹת
הוא עור של בהמה או חיה או עוף הטהורים ואֵפֶלּוּ
נבלות וטֵרֵפוֹת שֶׁלֹּהֶן. וְאִם עָשָׂה מֵעוֹר טִמְאִים או שֶׁחִפָּה
תִּפְלִין בְּזָהָב פְּסוּלוֹת. וְעוֹר הַרְצוּעָה צָרִיךְ עֲבוֹד לְשִׁמָּה.
אֲבָל בְּעוֹר שֶׁמִּחֲפִין בוֹ אֵינּוּ צָרִיךְ עֲבוֹד כָּלֵל אֵפֶלּוּ
עֲשֹׂהוּ מִצָּה כָּשֶׁר. וּמִקּוֹמוֹת הַרְבֵּה נִהְגוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָן
בְּעוֹר מִצָּה:

שו"ע או"ח סימן לב סעיף מח

מח. סז. ציפה הבתים בזהב או בעור בהמה טמאה פסולים.

עין משפט ז.

הרמב"ם הל' תפילין וס"ת פ"ג ה"ו

עיין לעיל עין משפט ו

שו"ע או"ח סימן לב סעיף לז

לז. נד. עור הבתים צריך שיהיה מעור בהמה חיה ועוף טהורים ואפי'
מנבלה או טרפה שלהם, ורשאי לעשות מקלף או מעור שליל,
וצריך שיהיה מעובד לשמו אם אפשר.^א

ב. כסף משנה: העור שמחפין בו וכו'. פרק נגמר הדין (סנהדרין מ"ח:): ת"ר ציפן זהב
או שטלה עליהם עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשרות ואף על פי שלא
עבדן לשמה רשב"ג אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדנו לשמה ופסק כת"ק.
ומ"ש עור מצה. פי' דלא מליח ולא קמיח ולא עפיץ: ומ"ש ועור הרצועה צריך עיבוד לשמה:
ג. ואם א"א יניחם בלא ברכה עד שימצא מעובדין לשמן, קול יעקב אות קע"ג מהב"ח
ודלא כהמ"א.

עין משפט ז.ט.

הרמב"ם הל' ציצית פ"ב ה"ב

כיצד צובעין תכלת של ציצית. ד לוקחין הצמר ושורין אותו בסיד ואחר כך מכבסין אותו עד שיהיה נקי ומרתיחים אותו באהל וכיוצא בו בדרך שהצבעין עושין כדי שיקלט את העין. ואחר כך מביאין דם חלזון והוא דג שדומה עינו לעין התכלת ודמו שחור כדיו. ובים המלח הוא מצוי. ונותנין את הדם ליורה ונותנין עמו סממנין כמו הקמוניא וכיוצא בהן בדרך שהצבעין עושין ומרתיחין אותו ונותנין בו הצמר עד שיעשה כעין רקיע. וזו היא התכלת של ציצית:

עין משפט י.

הרמב"ם הל' ציצית פ"ב ה"ג

התכלת של ציצית צריכה צביעה לשמה. ה ואם צבעה שלא לשמה פסולה. והיורה שיש בה הצבע אם צבע בה מעט צמר לבדקו אם הוא יפה אם לא נפסלה היורה כלה. אלא כיצד יעשה. לוקח הצבע מן היורה

ד. כסף משנה: כיצד צובעין תכלת של ציצית לוקחין הצמר ושורין אותו בסיד ואחר כך מכבסין אותו עד שיהיה נקי ומרתיחין אותו באהל וכיוצא בו וכו'. נראה שזה כתב רבינו מדעתו שזה דרך הצבעין: ומ"ש ואח"כ מביאין דם חלזון והוא דג שדומה לעין התכלת. בפרק התכלת (מנחות דף מ"ד). ת"ר חלזון זה גופו דומה לים וברייטו דומה לדג ועולה אחת לע' שנה ובדמו צובעין תכלת לפיכך דמיו יקרים. ופירש"י גופו מראה גופו: ומ"ש ודמו שחור כדיו. ומ"ש ובים המלח הוא מצוי: ומ"ש ונותנין את הדם ליורה ונותנין עמו סממנין כמו הקמוניא וכיוצא בהם בדרך שהצבעין עושים. שם (דף מ"ב:) א"ל אביי לרב שמואל בר יהודה האי תכלתא היכי צבעיתו לה א"ל מייתנין דם חלזון וסממנים ורמינן להו ביורה:

ה. כסף משנה: התכלת של ציצית צריכה צביעה לשמה ואם צבעה שלא לשמה פסולה והיורה שיש בה הצבע אם צבע בה מעט צמר לבדקו אם הוא יפה אם לא נפסלה היורה אלא כיצד יעשה לוקח הצבע מן היורה בכלי קטן וכו' עד שהרי טעמו ופסלו. שם:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

בְּכָלִי קֶטֶן וּמִנִּיחַ בּוֹ צֶמֶר שְׂבֹדֶק בּוֹ וְשׁוֹרֶף אֶת שְׂבֹדֶק
שֶׁהָרִי נִצְבֵּעַ לְבִדִּיקָה. וְשׁוֹפֵף הַצֵּבֶעַ שְׂבִכְלִי שְׂבֹדֶק בּוֹ
שֶׁהָרִי טֵעֵמוֹ וּפְסָלוֹ. וְצוֹבֵעַ הַתִּכְלֶת בְּשֶׁאֵר הַצֵּבֶעַ שֶׁלֹּא
נִפְגָּם:

עין משפט כ.

הרמב"ם הל' ציצית פ"ב ה"ד

הַתִּכְלֶת אֵינָה נִלְקַחַת אֶלָּא מִן הַמִּמְחָה, חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא
נִצְבָּעָה שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה. אֵף עַל פִּי שְׁנִלְקַחָה מִן הַמִּמְחָה אִם
נִבְדְּקָה וְנִדְעָה שֶׁנִּצְבָּעָה בְּאַחַד מִשְׁאֵר צִבְעוֹנִין
הַמְשַׁחֲרִים שְׂאִינָן עוֹמְדִין פְּסוּלָה:

עין משפט ל.

הרמב"ם הל' ל. תפילין וס"ת פ"ב ה"י

הַלּוֹקַח תְּפִלִּין מִמִּי שְׂאִינוֹ מִמְחָה צָרִיף לְבִדְקוֹ. לָקַח
מִמֶּנּוּ מֵאָה קְצִיצוֹת בּוֹדֶק מִהֵן שֶׁלֹּשׁ קְצִיצוֹת. אוֹ שְׁתֵּים

ו. כסף משנה: התכלת אינה נלקחת אלא מן המומחה וכו'. ברייתא שם: אף ע"פ שנלקחה מן המומחה וכו'. נראה שלמד כן מדאמרינן שם בגמרא (דף מ"ג) מר ממשכי אייתי תכלתא ובדקוה בדרכ יצחק בר יהודה ואפריד חזותה בדרכ אדא ואשתני למעליותא סבור למפסלה אמר להו רב אחאי שמועתא אהדדי איתמר היכא דבדקנא בדרכ יצחק בר יהודה אי אפרד חזותה בדקין לה בדרכ אדא אשתני למעליותא כשרה לגריעותא פסולה. ופירש"י מר שם חכם. ממשכי שם מקום. הרי בהדיא שאע"פ שהיה חכם אע"פ כן כשבדקוה אי לאו דא"ל רב אחאי שמועתא אהדדי איתמר הוו פסלי לה. וא"ת למה בדקוה והא תניא דאינה נקחת אלא מן המומחה משמע דמן המומחה נקחת ואינה צריכה בדיקה. וי"ל דאין ה"נ שאינה צריכה בדיקה אלא שכך אירע מעשה שבדקוה וכך הם דברי רבינו שכתב אם נבדקה:

ז. כסף משנה: הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה וכו'. פרק בתרא דעירובין (דף צ"ז) אמר רב חסדא אמר רב הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה בודק שתיים של יד ואחד של ראש או ב' של ראש ואחד של יד ואמרו שם בגמרא דחזקה דמחד גברא זבין ובעינן דיתמחי בשל יד ובשל ראש ואסיקנא התם דה"מ בכריכות אבל בצבתיים בודק אפילו ארבע וחמש

שֶׁל רֹאשׁ וְאַחַת שֶׁל יָד אוֹ שְׁתֵּים שֶׁל יָד וְאַחַת שֶׁל רֹאשׁ.
אִם מִצָּאֵם כְּשֵׁרִים הֶחֱזֹק זֶה הָאִישׁ וְהָרִי כָּלָן כְּשֵׁרִים וְאִין
הַשָּׂאֵר צָרִיךְ בְּדִיקָה. וְאִם לְקַחֵם צִבְתִּים צִבְתִּים כָּלָן
צָרִיכוֹת בְּדִיקָה שְׁחֻזְקָת הַצִּבְתִּים מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה
לְקוֹחִים:

עין משפט מ. הרמב"ם הל' תפילין וס"ת פ"א הי"א

גוֹיֵל שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה וְקָלָף שֶׁל תְּפִלִּין אוֹ שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה
צָרִיךְ לְעִבֹד אוֹתָן לְשֹׁמֵן. וְאִם עֲבָדָן שְׁלֹא לְשֹׁמֵן פְּסוּלִין.
לְפִיכָךְ אִם עֲבָדָן הַכּוֹתֵי פְּסוּלִין אֵף עַל פִּי שְׂאֲמָרָנוּ לוֹ

נמי. ופירש"י בצבתים דרך הלוקח ליקח צבת מאיש אחד וצבת מאיש אחר ולפיכך אף על
פי שבדק צבת אחד צריך לבדוק גם שאר צבתים. וישוב דברי רבינו כך הם הלוקח תפילין
ממי שאינו מומחה צריך לבדקן והא כיצד אם לקח ממנו מאה קציצות כלומר והם בכרך
אחד או בצבת אחד בודק מהם ג' וכו' ואם לקח צבתים צבתים כלומר שהם כרוכין אגודות
אגודות צריך לבדוק בכל צבת שתיים של ראש ואחד של יד או שתיים של יד ואחד של
ראש:

ח. כסף משנה: גויל של ספר תורה וכו'. בגיטין פ' הניזקין (נ"ד): אמרינן דההוא דאמר
ספר תורה שכתבתי גוילין שבו לא עבדתים לשמן נאמן ואמרינן התם דמפסלי בהכי:
ומ"ש כל דבר שצריך מעשה לשמו אם עשהו הכותי פסול. הוא מדאמרינן בפ"ב דגיטין (דף
כ"ג) דכותי אדעתא דנפשיה קא עביד: ומזוזה אינה צריכה וכו'. כבר נשאל רבינו על זה
מחכמי לונג'ל והשיב וז"ל ילמדנו רבינו מפני מה עור של מזוזה אינו צריך עיבוד לשמה
אע"פ שבספר תורה ותפילין צריך עיבוד לשמן ונפסלין אם לא נעבד לשמן ואי משום
דקרי ליה למזוזה קדושה קלה הא ג"כ קורא לתפילין קדושה קלה: תשובה לא מפני זה
אלא מפני שלא נשמע במזוזה עיבוד לשמה והיכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא
איתמר. וא"ת מ"ט ס"ת ותפילין צריכין עיבוד לשמן לפי שעצמו של ספר תורה ועצמן
של תפילין הם המצוה לפיכך הוצרכו לעשות להם חשיבות יתירה והוצרכו לעבדן לשמן
לפי שזוהר בעיבודן למען יעמדו ימים רבים ועצמה של מזוזה אינה המצוה ולא תחשב
מצוה אלא מפני שהבית חייב ואם אין בית אין מזוזה אבל ספר תורה ותפילין חובת הגוף
התדירה עכ"ל. ומ"ש מפני שלא נשמע וכו' על מ"ש בסוף ועצמה של מזוזה אינה המצוה
הוא סומך דאילו מפני שלא נשמע לחוד לא מכרע מידי דהא תנן אין בין ספרים לתפילין

לְכוּתִי לְעֶבֶד עוֹר זֶה לְשֵׁם הַסֵּפֶר אוֹ לְשֵׁם הַתְּפִלִּין
פְּסוּלִין. שֶׁהַכוּתִי עַל דַּעַת עֲצָמוֹ הוּא עוֹשֶׂה לֹא עַל דַּעַת
הַשּׁוֹכֵר אוֹתוֹ. לְפִיכָךְ כָּל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ מַעֲשֶׂה לְשֵׁמוֹ אִם
עָשָׂהוּ הַכוּתִי פְּסוּל. וּמְזוּזָה אֵינָה צְרִיכָה הָעֶבֶדָה
לְשִׁמָּה:

הרמב"ם הל' תפילין וס"ת פ"א הי"ג

סֵפֶר תוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת ט שֶׁכֶּתָּבָן אֶפִּיקוּרוֹס יִשְׁרָפוּ.
כֶּתָּבָן כּוּתִי אוֹ יִשְׂרָאֵל מוֹמֵר אוֹ מוֹסֵר בִּיד אָנֹס אוֹ עֶבֶד

ומזוזות וכו', וגם הטענה שטען שעצמה של מזוזת אינה המצוה היא תמוה בעיני דמנין
לנו לומר כן כל זמן שלא מצינו בדברי רז"ל חילוק ביניהם:

ט. כסף משנה: ספר תורה תפילין ומזוזות וכו'. בגיטין פרק השולח (דף מ"ה) אר"נ נקטינן
ס"ת שכתבו אפיקורוס ישרף כתבו כותי יגנו ואמרינן בתר הכי ס"ת שכתבו כותי תני
חדא ישרף ותני חדא יגנו ותניא אידך קורין בו ואוקימנא להא דתני יגנו כי האי תנא דתנא
רב המנונא בריה דרבא מפרשונא ס"ת שכתבו אפיקורוס ומוסר ביד אנס כותי ועבד אשה
וקטן וישראל מומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכל
שאינו בקשירה אינו בכתיבה וכיון דר"נ סבר כתבו כותי יגנו כהאי ברייתא קי"ל, ואף על
גב דתני אפיקורוס בהדיהו ובכתבו אפיקורוס אר"נ דישירף איכא למימר דאע"ג דלא קי"ל
כברייטא באפיקורוס באידך קי"ל כוותה, א"נ דברייטא נמי סברה דכתבו אפיקורוס ישרף
אלא משום דבאינך לא מצו למנקט ישרף לא נקט נמי באפיקורוס. ופירש"י אפיקורוס אדוק
בעבודת כוכבים כגון כהניהם ישרף דודאי לשם עכו"ם כתבו כו' עבד ואשה אינן בקשירה
דמ"ע שהזמן גרמא היא כותים גירי אריות הם כלומר ולא ברצון נפשם מומר ומוסר ביד
אנס הרי פרקו מעליהם עול עכ"ל. ונראה דישירף מומר היינו מומר לכל התורה דאילו
מומר לדבר אחד מאי איריא מוסר ביד אנס אפילו מומר לעבירה שאינה חמורה כ"כ פסול
א"ו כדאמרן: נמצאו ביד אפיקורוס. (שם) מימרא דר"נ: נמצאו ביד כותי וכו'. (שם דף מ"ה)
במשנה אין לוקחים ספרים תפילין ומזוזות מן הכותים יותר על דמיהם מפני תיקון העולם
כלומר שלא להרגילן לגונבם ולגוזלן למכור ביוקר. ובגמרא א"ל רב בודיא לרב אשי יתר
על דמיהן הוא דאין לוקחים הא בכדי דמיהם לוקחים ש"מ ס"ת שנמצא ביד כותי קורין
בו דילמא לגנוז כלומר הא דדייקינן מתני' הא בכדי דמיהם לוקחים לגנוז קאמר ואין מניחין
אותו בידו שמא כשר הוא וגונזין אותו מספיקא. ובתר הכי אמרינן נמצא ביד כותי אמרי

או אשה או קטן הרי אלו פסולין ויגנזו שנאמר
 'וְקִשְׁרֹתָם' וְכִתְבֹתָם' כָּל שְׁמֻזָּהּ עַל הַקְשִׁירָה וּמֵאֲמִין
 בָּהּ הוּא שְׁכוּתָב. נִמְצְאוּ בְיַד אֶפִיקוֹרוֹס וְאִינוּ יוֹדְעֵי מִי
 כִּתְבָן יִגְנְזוּ. נִמְצְאוּ בְיַד כּוֹתֵי כָשָׁרִים. וְאִין לֹקְחִין סְפָרִים
 תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת מִן הַכּוֹתֵים בְּיוֹתֵר עַל דְּמִיָּהֶם שֶׁלֹּא
 לְהַרְגִיל אוֹתָן לְגַנְבָן וּלְגַזְלָן:

עין משפט נ.

הרמב"ם הל' ציצית פ"ב ה"ה

כיצד בודקין אותה * עד שיודע אם נצבעה כהלכתה אם
 לא. לוקחין תבן וריר של שבלול ומי רגלים שנתחמצו
 ארבעים יום ושורין התכלת בכלן מעת לעת. אם עמדה
 בעינה ולא כהתה כשרה. ואם כהתה לוקחין בצק של
 שעורין שמעפפין אותו למוריים ונותנין את זו התכלת
 שנשתנית בתוכו ואופה הבצק בתנור ומוציאים התכלת
 מן הפת ורואין אותה אם כהתה ממה שהיתה פסולה.

לה יגנז ואמרי לה קורין בו ופסק רבינו דקורין בו כלישנא בתרא ועוד דפשטא דדיוקא
 דמתניתין הכי מוכחא דלקרות בו פודין אותו ואף על גב דדחי רב אשי אדיחוויא לא סמכינן
 אלא כשרים הם:

י. כסף משנה: כיצד בודקין אותה עד שיודע אם נצבעה כהלכתה אם לא לוקחין תבן וריר
 של שבלול וכו'. (שם מ"ב מ"ג) רב יצחק בר יהודה בדיק ליה מייתי מגבייא גילא ומיא
 דשביליתא ומי רגלים בן מ' יום ותרי לה בגווייהו מאורתא עד צפרא אי איפריד חזותה
 פסולה לא איפריד חזותה כשרה רב אדא מייתי חמירא ארכסא דשערי ואפי לה בגויה אי
 אישתני למעליותא כשרה לגריעותא פסולה ואסיקנא דשמועתא אהדדי איתמר כמו שכתבתי
 בסמוך. ורבינו כתב בצק חמירא אפשר שכך היתה נוסחתו:

 את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

וְאִם הוֹסִיף עֵינָהּ וְהִשְׁחָרָה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהִיָּתָה קֶדֶם
הָאִפְיָה כְּשֶׁרָה:

שו"ע או"ח סימן למ סעיף ח

ח. ח. אין נקחים אלא מן המומחה שבקי בחסירות ויתרות ודיני כתיבת
סת"ם.